

Presentation of speech, writing and thought in British newspapers

Prezentace řeči, psaní a uvažování v britských novinách

Barbora Čermáková

Posudek vedoucí diplomové práce

Barbora Čermáková ve své diplomové práci zkoumá způsoby prezentace řeči (a částečně psaní) v současných internetových britských denících. Metodologicky vychází z přístupu autorů Semino & Short (2004), resp. Leech & Short (1981). Ukazuje, že skalární pojetí způsobů prezentace řeči je vhodným východiskem analýzy, ale obecné kategorie je třeba modifikovat, aby bylo možné adekvátně popsat zvolený typ textu. To se týká zejména vymezení hranice mezi ‚Narrative Report of Speech Act‘ (NRSA) a ‚Narrative Report of Speech Act with Topic‘ (NRSAp) a odlišení ‚Direct Speech‘ (DS), ‚Free Direct Speech‘ (FDS) a přechodové kategorie (DS-FDS). Autorka porovnává dva druhy britských deníků – bulvární (zastoupené *The Daily Mirror*) a tzv. broadsheets (*The Guardian*). Analyzuje způsoby prezentace řeči (psaní) v tematicky si odpovídajících článcích z obou novin (celkem 6 článků, 154 případů prezentace řeči v *The Daily Mirror*, 110 v *The Guardian*). Označovaný korpus je přílohou práce.

Výsledky kvantitativní analýzy (zastoupení jednotlivých způsobů prezentace řeči a jejich délka v obou typech novin) jsou souhrnně prezentovány v tabulkách – poněkud netypicky – samostatně v úvodu analytické části práce (3.1). (Uvádění kategorií a jejich podkategorií na jednom řádku v tabulkách Figure 7 a 9 je matoucí. Z tabulek není jasné, kolik se v korpusu vyskytlo dokladů prezentace psaní.) Autorka se k interpretaci kvantitativních zjištění vrací v dalších částech analýzy v souvislosti s popisem jednotlivých způsobů prezentace řeči a jejich funkcí. U každé kategorie porovnává systematicky její využití v bulvárních a kvalitních novinách. Ukázalo se, že v novinách *The Guardian* jsou nepřímé formy prezentace řeči (NV, NRSA(p), IS) zastoupeny větší měrou než v *The Daily Mail*, což souvisí s jejich textovou funkcí shrnutí a lépe umožňuje autorovi článek, aby řeč komentoval. Vysoké zastoupení volné přímé řeči (FDS) v bulvárních novinách naznačuje volnější přístup k uvádění zdrojů citací v tomto médiu a spolu s častými krátkými citacemi vytváří dojem bezprostřednosti. Časté opakování, jednodušší konstrukce a menší lexikální variabilita signálů nepřímých forem prezentace řeči přispívají k jednoduššímu porozumění textu v bulvárním tisku.

Analytická část práce přináší také řadu zajímavých jednotlivých postřehů: autorka např. ukazuje, jak nejasné je, co lze ještě zahrnout pod prezentaci řeči (str. 39-40); všímá si shrnující nebo uvozující textové funkce NV (Narrator’s Representation of Voice, str. 41) nebo vlivu způsobu uvození prezentace řeči (*victims’ words* v *The Daily Mail* oproti *victim statements* v *The Guardian*, str. 46-47; nominální vyjádření v souvislosti s kontroverzními tématy, např. *Israel’s claims*, str. 53-53); komentuje návaznost různých typů prezentace řeči (‚zooming in‘, str. 62-63) nebo souvislost mezi způsobem prezentace řeči a explicitním uvedením mluvčího (např. str. 64-65); jednu podkapitulu věnuje rozdílům v užívání tzv. ‚quotation (q) phenomena‘ (kap. 3.6; zahrnutí př. 58 a 61 mezi ‚q-phenomena‘ je, myslím, diskutabilní). Některá zjištění by bylo zajímavé detailněji prozkoumat – to ale už nebylo v rámci této diplomové práce možné.

Práce se místy nečte snadno. Ve snaze popsat zkoumané jevy důkladně a přesně používá autorka někdy poměrně komplikované konstrukce a dlouhá souvětí (např. první odstavce na str. 59 nebo 72). Některá slovní spojení jsou neobvyklá nebo nevhodná (*pregnant illustration*, str. 71; *Its clinal character ... allowed to encompass most of the organic materialisation of the theoretical concepts in their practical application on the journalistic writing*, str. 73, *a quick effect of immediateness*, str. 76). Také drobná opomenutí (např. vyznačení hranice IS v př. 39 a 40) ukazují, že práci by po formální stránce prospělo ještě jedno konečné čtení.

Závěr

Diplomová práce Barbory Čermákové představuje zajímavou sondu do způsobů prezentace řeči v současných britských internetových bulvárních a kvalitních denících. Upozorňuje na řadu oblastí, které by bylo zajímavé dále zkoumat, a modifikuje také metodologii, kterou je možné k výzkumu využít. Práce splňuje požadavky kladené na diplomové práce. Doporučuji ji proto k obhajobě a hodnotím předběžně jako velmi dobrou.

V Praze 29. srpna 2014

PhDr. Markéta Malá, Ph.D.